

Előfizetési feltételek:
Videkre postán vagy helyben hához
(fordítva)
Egész évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasábos petitior egyszeri hirdetésnél 12,
kétzetesnél 10, háromszorinál 8 kr.
A nyilvántartás 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadhatók a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapest: Terótya-utca
3. sz. I. em. Bece: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Felváros, Kalap-ut. 15. sz. I. em.
A lap szerkesztéséhez minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bennel nem levelek csak ismert e-
reklát fogadtatnak el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-ut. 2. sz. földszint (**Mer-**
léz József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közle-
ményt (előfizetési pénzek, hirdetések
vadás kártyái) panaszok) intézendők.

Budapest, február 7.

A „Pesti Napló“ pénteki enuntiatója a Szilávy-kormány és a deákpart fölött sokkal fontosabb mozzanatot jelez parlament életünk jelen stadiumában, hogyszem helytelennek tarthatnánk arra ismételtel visszaterüni.

A „P. N.“ nem tudja, vagy, készakarva ignorálja a Deák-part bensejében mindinkább akuttá váló körjelenségeknél indokait. Egy-szerűen beismeri, mint tény, hogy „az elemek... rokonszenveik alapján kisebb köröket kezdenek alakítani“, — hozzá teszi ugyan, hogy „fölszabadulva a közjogi kérdés nyomasztó sulya alól“, de ezen quasi-indoknál elégtelenségét maga is elis-meri, midőn azt mondja, hogy „Deák-partnak tartja magát mindegyik, de azért kezdik egymást egy pártnak nem tartani,“ azért nincs is tisztában magával az iránt, vajjon ezen állapot betegese, vagy csak változás; mert míg azt egyhelyütt „belátalakulás stadiumá“-nak „vegvi átalakulás“-nak és „fermentatio“-nak ne-vezi, máshelyütt szükségét hangoztatja annak, hogy „a Deák-part minél előbb jöjjön tisztá-ba saját elemeivel“, valamint, hogy a Szilávy-kabinet azon kérdést intézze a párthoz „vajjon főnáll-e még közte és a párt közt a solidaritás, vagy az teljesen megszűnt, már?“ Ez utóbbi föltevés, nézetünk szerint, vilá-gos jele annak, hogy itt nem átalakulásról van csak szó, de bomlásról.

Mert ha csak „vegvi átalakulás“-nak kellene tekintenünk, úgy nem tudjuk miként tud-nánk csak egy szót is mentségére fölhozni, hogy hat évi teljhatalom uralkodása alatt mindez ideig nem jutott észébe „rokonszenveit“, melyek „sze-mélyeket és elveket egyaránt illetnek“ saját maga és védett ügye érdekében a „közjogi kér-dés nyomasztó sulya“ alól fölszabadítani, vagy annak daczára is fermentáltatni. Az áta-lakulásban nincs veszély, sőt az csak a tisztulásnak — tehát tökélesbülésnek processusa. Vagy nyomta tehát a közjogi kérdés a pártnak vágy- és gondolatszabadságát, — vagy nem volt sem vágya sem gondolata, melynek visszafojtá-sával mulasztást hitt elkövetni.

Mi ez utóbbit vagyunk kénytelenek himi. Mert nemcsak, hogy a Deák-partban min-den törvényjavaslat keresztülment, ami elébe ter-jesztett és minden proposíció vakon elfogadta-tott, de ugyancsak lederongoltak minden véle-mény, mely a szűkebb Deák-kör — mond-eli que — által kiadott mot d'ordre ellen csak leg-esekélyebb aggodalmakat is merészelt kifejezni, — nem is szólva arról, hogy már a jelen ország-gyűlés megnyitásakor, tehát a Deák-partnak har-madik és legerősebb választási győzelme után a föllirati javaslat fölötti klub-konferenciában tett azon indítvány, mely most a 21-es bizottság ki-kiüldése által csakugyan tetet is kapott, hogy t. i. használja föl a párt az alkalmat (akkort. i. a vá-lasztás fölött) egy határozott belpolitikai programnak megállapítására, a párt által oly büszke kicsinyléssel utasított vissza, mintha az illető indítványozó legalább is elmebe-teg lenne, hogy — amint a „P. N.“ kifejezte — „elég merész voltily különös pretensióval“ a párt színe elé lépni.

Igenis a Deák-partnak, mint olyannak nem voltak eszméi, nem voltak organisatori tenden-cziái, és komoly reformáló szándokai. A Deák-partnak — mint pártnak — nem volt csak ha-talma, és ez a számtöbbségben rejlett, melyet Deák Ferencnek egy nagy eszméje, mint egy e-ten keret tartott össze, és ez az 1867-ki évi ki-egyezés. Minden egyéb belügyi kérdés-ben a Deák-part nem volt párt, csak massa, mely akár kényvelemből, akár számításból, akár gondtalanságból nem látott, nem hallott, nem tu-dott semmit ami politikailag jobb, vagy kívána-tosabb lett volna, és vakon engedte magát vezet-

etni akár — a már indolenciából is — esalhatatlannak tekintett vezér, akár annak „pompejusi köpenyébe“ burkolódzó alvezérek, akár végre az ügyes és gescheftelő cliquek által. De politikai programja, meghatározott iránya, egyöntetű kombinatív tanulmányozása és eljárása soha sem volt, és ezért nem is volt reformpart, de méltó utóda azon more patrio gazdálkodó tábla-bírósnak, mely ellen az ujkor 1848-ban kezdte meg legerélyesebb kitüdelmét; — azért kellett bevallania elégtelenségét a 21-es bizottság kiküldésének tényében, azért „fermentálnak“ ma ele-mei, — és azért kénytelen ma Szilávy „azon kér-dést intézni a párthoz, vajjon főnáll-e még közte és a párt közt a solidaritás, vagy az teljesen megszűnt már?“

Oly abnormis helyzetbe hozta a Deák-partot programtalansága, hogy most saját közlő-nye ily kérdést intézni tanácsol saját kormányá-nak saját pártjához.

Pedig vagy parlamentararis miniszterelnök Szilávy, vagy nem.

Ha nem az, úgy mikép jön, hogy már oly régen miniszterelnök és a „P. Napló“-nak csak ma jut észébe e kérdés tisztázását közte és a párt közt sürgetni? Ha az, pedig mi magunk is annak kell, hogy tartuk in optima forma: úgy ismét csak azt kérdezzük, hogy mikép mondhatja a „Napló“ hogy e kérdés tisztázását „megköve-teli a parlamentarismus“?! Hiszen ha Szilávy parlamentararis miniszterelnök, azaz a par-lament többségének választottja: úgy a solidaritás már ott kezdődött ahol őt a fölszöveg azán-ták. Há miért kell neki most az ellenkező eshe-tőséget föltenni? — Nem a parlamentaris-mus követelménye szerint, mert azon párt, mely őt miniszterelnöknek proponálta, még ott van teljes számmal a házban; hanem azért, mert az ugynevezett párt önmagával nincs tisztában.

Hol párt, hol nem párt.

Az 1867. XII. t. cz. körül párt, és pedig tömör párt; belpolitikai „reform-kérdésben“ nem az.

Es ez az abnormitás, eza beteges állapot, mely halálos lehet a pártra.

Nem a „közjogi kérdés“ képezi tehát nyomasztó sulyát; mert hiszen ez az, amiben az összes Deák-part csakugyan a szó legszorosabb értelmében egyetért és bármikép alakuljanak is a pártok, ebben az egyben találkozni fog nézete minden Deák-partnak egymással, bármily új táborokba álljanak egymással szemben, — hanem ami a Deák-part valódi sulyos terhét ké-pezi, az épen az, hogy nincs programja belpolitikai dolgokban, hogy még eddig senki sem mondta meg, mit akar, és maga sem hozta tisztába, hogy 6 évi uralkodása alatt hatalmát nem tudta fölhasználni arra, hogy jól elsáncolt párt-körében merészen szembe nézett volna, mindazon reform kérdéseknek, melyeknek elmulasztása okvetetlen kárt volt hozandó mind reá, mind az or-szágra; és hogy elegendőnek tartotta azt, ha phantasiájá szerint intézi belpolitikánk oly radi-kális reformokra váró ügyeit „programokat ak-ként sem lehetvén soha megtartani,“ a mint ezt a Deák-partban, különösen Szilávy miniszterel-nök ur ajkairól többször volt alkalmunk hall-hatni.

Szilávy József a programtalanság fő szó-szóloja, most a programtalanságnak áldozatul esik, és vele együtt azon párt, mely ma is tete-mes többséget képez belpolitikai elvtelensége következtében mégis kénytelen szétbomlani.

A parlamentarismus elveket követel, de nem személyiségeket; mert ezeknek néze-tei csak annyiban vehetők számba, amennyiben azon főelvekhez, melyeket valamely párt magá-nak vall, hozzá illeszthetők és általa el is fogad-hatók, vagy sem. Nem az tehát a kérdés, hogy egy pártban minő rokonszenvek, minő személyi-

ségek, minő nézetek sőt elvek vannak itt, vagy amott, hanem, hogy azon nézetek és elvek azon pártban érvényre is jussanak, azaz, a z összes párt által elfogadva, elsajátít-va, rendszerbe ütve képviselve is le-gyenek.

Ha a Deák-part eddig nem tudott, vagy nem mert tisztába jönni azon elemeivel, melyek „fermentatiót“ idéztek elő a pártban, úgy a 12-ik óra igen későnek látszik előttünk, arra, hogy ma-gából azon elvekből új ifjúságot szivjon magába, melyeket vagy ignorált, vagy elnyomott, és me-lyek ma már egyebütt keresnek támpontot, és mindenesetre a párt körén kívül önállóan is meg-találni reménylik azt.

A 21-es bizottság oly kiháboru, mely a Deák-parti republikára végzetes lehet, mert abból miként Galliából a hadvezér Julius Caesar könnyen jöhetne vissza mint imperator valaki, a ki az ország szívet meghódította a zou szük sé-gék kielégítésének hangoztatásával, melyekről a Deák-partban elfelejtet-tek annak idejében gondolkodni.

A középpárti-kör, hétfőn február hó 9-én délután 5 órakor értekezletet tart saját helyi-ségében.

— A „Hunnia“ — mint várható volt — megjegyzésekkel kíséri a mai szármunkban megjelent és reá vonatkozó észrevételeket. A tárgyalmaz nem engedi, hogy már ma válaszoljunk, de biztosítjuk t. lapársunkat, hogy nem maradunk adósak — telettel.

— A február 6-án az iparügyekben tartott érte-kezletről szóló jelentésükben az elfogadott határozat nem egészen korrekten van visszaadva, a meenyiben Weis Berthold elfogadott indítványa úgy értelmezendő, misze-rint az adókból befolyó jövedelem emelése csak azon eset-ben engedhető meg, ha a már létező adózáimeknél új adótárgyak, vagy adóalanyoknak adó alá kerülésé-vel éretik az el. Egyébként a gyűlés általában véve oda nyilatkozott, hogy a mostani közgazdasági viszonyok közt s míg ezeknek javulása által az adóképeség nem foko-ztatik, semmiképen el nem fogadható, hogy az adóal fel-emelése vagy új adók bevezetásával létesíttessék a pénzü-gyi helyzet javulása.

— A választási törvényjavaslat, melynek szerző-jéül azon jeles képviselő említtik, ki a köztörvényható-ságok rendezéséről szóló törvény első szervezetét fogal-mazta, mint jól értesült forrásból hallja a „M. Polit.“, már több képviselő kezén forog és legújabbban illetékes körökben beható eszmecserre tárgyalt képezi. Politikai körökben ezen törvényjavaslatnak, mely időben leendő fölvétele iránt két nézet uralkodik, az egyik azt tartja, hogy míg a képviselőhat a törvényhatóságok kikere-kitése iránt benyújtott törvényjavaslat iránt nem hatá-rozott, addig e javaslat tárgyalása nem célszerű. A másik nézet ellenben oda megy ki, hogy e két törvény-javaslat között nincs oly szoros kapcsolat, amint az első tekintetre látszik. Ha a javaslat szűkebb körre szorítko-zik és csak az vétetik bele mi a választási képességre, a választók összeírására és a választási eljárására vonat-kozik, akkor ennek tárgyalása nincs összefüggésben a tör-vényhatóságok kikerekítésével. A választási kerületek és a képviselők száma ettől elvátan, a meggyerendezés után, igen célszerűen külön törvény által lesz megállapítható. Ezek ugyan eddig még hullámozó nézetek, mivel tudom-násunk szerint a kormány e tárgyban még végérvénye-sen nem határozott.

— A keleti vasút ügyében kiküldött albizottság tegnap bevégezte a párti szerződés tárgyalását. Az albi-zottság a 11. §-t tekintve a vállalatra legtöbb bajt okozó-nak, e szerint tudnillik az építés kivételére nézve a tár-saság minden beavatkozása elismulyoztatik. A 12. §-nak csak egy millióra szabja a kautiót, s ennek is egy része még az építés alatt adandó vissza. Azután a bordera u regulator került tárgyalás alá, melynek 1. §-a Wa-vinget fölhatalmazza a részvényeket 64, az elsőbbségeket 74 árfolyamon venni által; a 3. §-nál, amely a pálya sza-kaszokra osztását foglalja magában, a bizottság kérdi, hogy a társaság bejme vén annak káros voltát, mert nem igyekezett a szerződést föloldani, továbbá a 7. §-nál mint fogadhatta el a közös főmérnök előrelátótlag káros in-tézményét?

Hunnia

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házhoz
 (ordva)
 Egész évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12,
 kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyilvántartási petitsor 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadhatók a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hanszen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
 3. sz. 1. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. 1. em.

A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bermentelen levelek csak ismert e-
 zektől fogadhatók el. — Kéziratok nem
 adathatnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Mer-**
teusz József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 mények (előfizetési pénzek, hirdeté-
 nyek kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, február 7.

A „Pesti Napló“ pénteki enuntiatója a Szlávy-kormány és a deákpárt fölött sokkal fontosabb mozzanatot jelez parlamenti életünk jelen stadiumában, hogysem helytelennek tarthatnánk arra ismételtelten visszatérni.

A „P. N.“ nem tudja, vagy, készakarva ignorálja a Deák-párt bensejében mindinkább akuttá váló körjelenségeknek indokait. Egyszerűen beismeri, mint tény, hogy „az elemek... rokonszenveik alapján kisebb köröket kezdenek alakítani“, — hozzá teszi ugyan, hogy „fölszabadulva a közjogi kérdés nyomasztó sulya alól“, de ezen quasi-indoknak elégtelenségét maga is elismeri, midőn azt mondja, hogy „Deák-pártnak tartja magát mindegyik, de azért kezdik egymást egy pártnak nem tartani,“ azért nincs is tisztában magával az iránt, vajjon ezen állapot beteges-e, vagy csak változás; mert míg azt egyhelyütt „belátalakulás stadiumá“-nak „vegyi átalakulás“-nak és „fermentatio“-nak nevezi, máshelyütt szükségét hangoztatja annak, hogy „a Deákpárt minél előbb jöjjön tisztába saját elemeivel“, valamint, hogy a Szlávy-kabinet azon kérdést intézze a párthoz „vajjon főnáll-e még közte és a párt közt a solidaritás, vagy az teljesen megszűnt, már?“ Ez utóbbi föltevés, nézetünk szerint, világos jele annak, hogy itt nem átalakulásról van csak szó, de bomlásról.

Mert ha csak „vegyi átalakulás“-nak kellene tekintenünk, úgy nem tudjuk miként tudnánk csak egy szót is mentségére fölhozni, hogy hat évi teljhatalmu uralkodása alatt mindez ideig nem jutott eszébe „ronkszenveit“, melyek „személyeket és elveket egyaránt illetnek“ saját maga és védett ügye érdekében a „közjogi kérdés nyomasztó sulya“ alól fölszabadítani, vagy annak dacára is fermentáltatni. Az átalakulásban nincs veszély, sőt az csak a tisztulásnak — tehát tökélyesbülésnek processusa. Vagy nyomta tehát a közjogi kérdés a pártnak vágy- és gondolatszabadságát, — vagy nem volt sem vágya sem gondolata, melynek visszafojtásával mulasztást hitt elkövetni.

Mi ez utóbbit vagyunk kénytelenek himni.

Mert nemesak, hogy a Deák-pártban minden törvényjavaslat keresztül ment, ami elébe terjesztett és minden propositio vakon elfogadott, de ugyancsak ledorongoltak minden vélemény, mely a szűkebb Deák-kör — mond: clique — által kiadott mot d'ordre ellen csak legcsekélyebb aggodalmakat is merészelt kifejezni, — nem is szólva arról, hogy már a jelen országgyűlés megnyitására, tehát a Deák-pártnak harmadik és legerősebb választási győzelme után a föllírti javaslat fölötti klub-konferenciában tett azon indítvány, mely most a 21-es bizottság kiküldése által csakugyan tetet is kapott, hogy t. i. használja föl a párt az alkalmat (akkor t. i. a választási föllírt) egy határozott belpolitikai programnak megállapítására, a párt által oly bízka kiesínyléssel utasított vissza, mintha az illető indítványozó legalább is elmebeteg lenne, hogy — amint a „P. N.“ kifejezte — „elég merész voltily különös pretensióval“ a párt színe elé lépni.

Igenis a Deák-pártnak, mint olyannak nem voltak eszméi, nem voltak organisatori tendenciái, és komoly reformáló szándokai. A Deák-pártnak — mint pártnak — nem volt csak hatalma, és ez a számtöbbségben rejlett, melyet Deák Ferencnek egy nagy eszméje, mint egyetlen keret tartott össze, és ez az 1867-ki évi kiegyezés. Minden egyéb belügyi kérdésben a Deák-párt nem volt párt, csak massa, mely akár kényelemből, akár számításból, akár gondtalanságból nem látott, nem hallott, nem tudott semmit ami politikailag jobb, vagy kívánatosabb lett volna, és vakon engedte magát vezet-

tetni akár — a már indolenciából is — esalhatatlannak tekintett vezér, akár annak „pompejusi köpenyébe“ burkolódzó alvezérek, akár végre az ügyes és gescheftelő cliquek által. De politikai programja, meghatározott iránya, egyöntetű kombinatív tanulmányozása és eljárása soha sem volt, és ezért nem is volt reformpárt, de méltó utóda azon more patrio gazdálkodó táblabírósnak, mely ellen az ujkor 1848-ban kezdte meg legerélyesebb kiüldelmét; — azért kellett bevallania elégtelenségét a 21-es bizottság kiküldésének tényében, azért „fermentálnak“ ma elemei, — és azért kénytelen ma Szlávy „azon kérdést intézni a párthoz, vajjon főnáll-e még közte és a párt közt a solidaritás, vagy az teljesen megszűnt már?“

Oly abnormis helyzetbe hozta a Deák-pártot programtalansága, hogy most saját közlönye ily kérdést intézni tanácsol saját kormányának saját pártjához.

Pedig vagy parlamentararis miniszterelnök Szlávy, vagy nem.

Ha nem az, úgy mikép jön, hogy már oly régen miniszterelnök és a „P. Napló“-nak csak ma jut eszébe e kérdés tisztázását közte és a párt közt sürgetni? Ha az, pedig mi magunk is annak kell, hogy tartsuk in optima forma: úgy ismét csak azt kérdezzük, hogy mikép mondhatja a „Napló“ hogy e kérdés tisztázását „megköveteli a parlamentarismus“?! Hiszen ha Szlávy parlamentararis miniszterelnök, azaz a parlament többségének választottja: ugy a solidaritás már ott kezdődött ahol őt a fölségnek ajánlák. Há! miért kell neki most az ellenkező eshetőséget föltenni? — Nem a parlamentarismus követelménye szerint, mert azon párt, mely őt miniszterelnöknek proponálta, még ott van teljes számmal a házban; hanem azért, mert az ugynevezett párt önmagával nincs tisztában.

Hol párt, hol nem párt.

Az 1867. XII. t. cz. körül párt, és pedig tömör párt; belpolitikai „reform-kérdésben“ nem az.

Es ez az abnormitás, ez a beteges állapot, mely halálos lehet a pártra.

Nem a „közjogi kérdés“ képezi tehát nyomasztó sulyát; mert hiszen ez az, amiben az összes Deák-párt csakugyan a szó legszorosabb értelmében egyetért és bármikép alakuljanak is a pártok, e bben az egyben találkozni fog nézete minden Deák-pártinak egymással, bármily új táborokba álljanak egymással szemben, — hanem ami a Deák-párt valódi sulyos terhét képezi, az épen az, hogy nincs programja belpolitikai dolgokban, hogy még eddig senki sem mondta meg, mit akar, és maga sem hozta tisztába, hogy 6 évi uralkodása alatt hatalmát nem tudta fölhasználni arra, hogy jól elsáncolt pártkörében merészen szembe nézett volna, mindazon reform kérdéseknek, melyeknek elmulasztása okvetetlen kárt volt hozandó mind reá, mind az országra; és hogy elegendőnek tartotta azt, ha phantasiájászerint intézi belpolitikánk oly radikális reformokra váró ügyeit „programokat akként sem lehetvén soha megtartani,“ a mint ezt a Deák-pártban, különösen Szlávy miniszterelnök ur ajkairól többször volt alkalmunk hallhatni.

Szlávy József a programtalanság fő szószólója, most a programtalanságnak áldozataul esik, és vele együtt azon párt, mely ma is tetemes többséget képez és belpolitikai elvtelensége következtében mégis kénytelen szétbomlani.

A parlamentarismus elveket követel, de nem személyiségeket; mert ezeknek nézetei csak annyiban vehetők számba, amennyiben azon fölvelekhez, melyeket valamely párt magának vall, hozzá illeszthetők és általa el is fogadhatók, vagy sem. Nem az tehát a kérdés, hogy egy pártban minő rokonszenvek, minő személyi-

ségek, minő nézetek sőt elvek vannak itt, vagy amott, hanem, hogy azon nézetek és elvek azon pártban érvényre is jussanak, azaz, az összes párt általelfogadva, elsajátítva, rendszerbe ütve képviselve is legyenek.

Ha a Deák-párt eddig nem tudott, vagy nem mert tisztába jönni azon elemeivel, melyek „fermentatiót“ idéztek elő a pártban, ugy a 12-ik óra igen későnek látszik előttünk, arra, hogy magából azon elvekből új ifjúságot szivjon magába, melyeket vagy ignorált, vagy elnyomott, és melyek ma már egyebütt keresnek támpontot, és mindenesetre a párt körén kívül önállóan is megtalálni reménylik azt.

A 21-es bizottság oly külháboru, mely a Deák-párti republikára végzetes lehet, mert abból miként Galliából a hadvezér Julius Caesar könnyen jöhetne vissza mint imperator valaki, a ki az ország szívet meghódította a zon szükségek kielégítésének hangoztatásával, melyekről a Deákpártban elfelejtettek annak idejében gondolkodni.

A középpárti-kör, hétfőn február hó 9-én délután 5 órakor értekezletet tart saját helyiségében.

— A „Hunnia“ — mint várható volt — megjegyzésekkel kíséri a mai számunkban megjelent és reá vonatkozó észrevételeket. A tárgyhalmaz nem engedi, hogy már ma válaszoljunk, de biztosítjuk t. laptársunkat, hogy nem maradunk adósak — felelettel.

— A február 6 án az iparegyletben tartott értekezletről szóló jelentésükben az elfogadott határozat nem egészen korrekt van visszaadva, a mennyiben Weis Berthold elfogadott indítványa ugy értelmezendő, miszerint az adókból befolyó jövedelem emelése csak azon esetben engedhető meg, ha a már létező adócímeknél új adótárgyak, vagy adóalanyoknak adó alá kerülése által éretik az el. Egyébként a gyűlés általában véve oda nyilatkozott, hogy a mostani közgazdasági viszonyok közt s míg ezeknek javulása által az adóképeség nem fokoztatik, semmiképen el nem fogadható, hogy az adólab felemelése vagy új adók behozatalával létesíttessék a pénzügyi helyzet javulása.

— A választási törvényjavaslat, melynek szerzőjül azon jeles képviselőt említik, ki a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló törvény első szervezetét fogalmazta, mint jól értesült forrásból hallja a „M. Polit.“, már több képviselő kezén forog és legújabbban illetékes körökben beható eszmecsere tárgyát képezi. Politikai körökben ezen törvényjavaslatnak, mely időben leendő fölvétele iránt két nézet uralkodik, az egyik azt tartja, hogy míg a képviselőház a törvényhatóságok kikerekítése iránt benyújtott törvényjavaslat iránt nem határozott, addig e javaslat tárgyalása nem czél szerű. A másik nézet ellenben oda megy ki, hogy e két törvényjavaslat között nincs oly szoros kapcsolat, amint az első tekintetre látszik. Ha a javaslat szűkebb körre szorítódik és csak az vétetik bele mi a választási képességre, a választók összeírására és a választási eljárására vonatkozik, akkor ennek tárgyalása nincs összefüggésben a törvényhatóságok kikerekítésével. A választási kerületek és a képviselők száma ettől elváltan, a meggyerekezés után, igen czélszerűen külön törvény által lesz megállapítható. Ezek ugyan eddig még hullámzó nézetek, mivel tudomásunk szerint a kormány e tárgyban még végérvényesen nem határozott.

— A keleti vasut ügyében kiküldött albizottság tegnap bevégezte a párisi szerződés tárgyalását. Az albizottság a 11. §-t tekinti a vállalatra legtöbb bajt okozónak, e szerint tudniillik az építés kivételére nézve a társaság minden beavatkozása ellensúlyoztatik. A 12. §-nak csak egy millióra szabja a kautiót, s ennek is egy része még az építés alatt adandó vissza. Azután a b o r d e r a u r e g u l a t e u r került tárgyalás alá, melynek 1. §-a Waringet fölhatalmazza a részvényeket 64, az elsőbbségeket 74 arfolyamon venni által; a 3. §-nál, amely a pályaszakaszokra osztását foglalja magában, a bizottság kérdi, hogy a társaság beismervén annak káros voltát, mért nem igyekezett a szerződést föloldani, továbbá a 7. §-nál mint fogadhatta el a közös fő-mérnök előreláthatólag káros intézményét?

Hunnia

Országgyűlés.

A főrendiház ülése február 7-dikén.

A karzatok a szokottnál jobban megteltek, az előcsarnokban élénken társalogtak az exzellenziás és méltóságos urak, kik közül alig egy pár foglalt az ülés megnyitása előtt a terem helyét. Látszott, hogy érdekes tárgyalásra készülnek a főrendek.

Az ülés pontban 10-kor vette kezdetét, az elnökön és jegyzőkön kívül megnyitáskor 44 tagot számítottunk, s e szám alig változott az ülés végéig, ott volt a kalocsai és egri érsek 6 más püspökkel.

A miniszterek közül: Szláv, Wenckheim, Pejacsevics, és Szapáry, ez utóbbi pongyolán, kard nélkül.

Pejacsevics feledékenységből a primás-bibornok számára föllállított új aranyozott karszékekben foglalt helyet de azt, Haynald által figyelmeztetve, csakhamar elhagyta még pedig komikus sietséggel.

Napirenden a belvizek lecsapolásáról szóló törvényjavaslat állott volna, a kormány-elnök kérésére azonban a keleti vasutársulat függő adóságainak rendezéséről szóló törvényjavaslat vétetett föl praeferenter.

Legelőbb Szláv emel szót, röviden előadta a keleti vasút történetét, mely ily szűk keretben is elég szomorú képet nyújtott, azután elősorolta a képviselőház tárgyalásából eléggé ismeretes indokokat, melyek alapján a javaslatot elfogadásra ajánlja.

Erdekes azon külföldi beszéd, mely ezen beszéde, és a képviselőházban ugyan e tárgy fölött történt fölszólalásai közt észlelhető vala, minden szavából ki lehetett venni, hogy itt biztos téren mozog. A főrendek figyelemmel kísérték a beszédet, különösen nem messze a miniszterelnök mögött ülő báró Vay Miklós busan hallgatta végig.

A miniszterelnök után gróf Cziráky János kelt föl, vagyis inkább előre hajlott, a főrendiháznak ezen beszédjének heve után itélve — örökké ifjú aranygyapjas vitéze, tudniillik, nem képes egyenesen állva szólani, hanem szónoklata alatt annyira előre dől a pulpitusra, hogy a mögötte ülő excellenciás urak egy veszedelmes „plongeon” megakadályoztatására, legjobban szeretnék attilája hátulsó részén tündöklő belső titkos tanácsosi ketős arany rojtnál fogni.

Gróf Cziráky, aki szükségesnek tartja kiemelni a mostani kormány tiszta becsületességét, a törvényjavaslatban két dolgot lát, előleget és kezességet, az elsőre nézve megjegyzi, hogy szívesen tenné, de szeretné látni az alapot, melyből az állam segélyt nyújthat, bármi csekély legyen, melyből az állam segélyt nyújthat, bármi csekély legyen, Solymosy Bálint pedig választókerületének egy kérvényét terjeszt elő, melyben választói az országgyűlés fölszólalását szorgalmazták. Ugy látszik, hogy az illetők nagyon meg vannak elégedve képviselőjükkel, Széll Kálmán bemutatta a pénzügyi bizottság jelentését, Tisza Kálmán az inszerek segélyezésére vonatkozó indítványára tárgyában. Zichy József miniszter válaszolt Irányinak azon kérdésére, mikép tett eleget a ház határozatának, melyben öt utasította jelentést tenni az iránt, hogy milyen hatással volt az ország kereskedelmére az 1867-ik évi vám és kereskedelmi szövetség. — A miniszter e tárgyban fölszólította nyilatkozását végett a vidéki kereskedelmi kamarákat, melyeknek nagy részétől már be is érkeztek a vélemények.

A kérdésesek meg fognak sürgettetni, s azután enquéte lesz egybehiva, melynek eredményét a miniszter a ház elé terjesztendő.

Irányi helyesli az eljárást, noha a kereskedelmi kamarák véleményét döntőnek el nem ismeri. Ohajtott volna, hogy a megsürgeszt már megtörtént legyen. — Egyébíránt a válaszal meg van elégedve. Zichy miniszter azon megjegyzése után, hogy nemcsak a kereskedelmi kamarákat, de minden gazdasági együletet is fölszólította nyilatkozására, a ház a kereskedelmi ügyér választást tudomásul vette.

Ezután a kérvények tárgyalása következett. — Miletics Szvetozár a kikindai kerületnek a megrendezésre vonatkozó fölrítást fölvastatni kérte, mire az előadó igen helyesen jegyezte meg, hogy a ház sohasem szokott fölvastatni oly kérvényeket, melyek fölött érdemileg nem fog határozni. Ebből csinos kis vita fejlett ki, mely jóval tovább tartott, mintha a kérvényt csakugyan fölvasták volna, végre azonban a ház szavazás által elhatározta, hogy a kérvény ne olvassassék föl.

Több községnak adóexecutiók tárgyában benyújtott kérvénye szintén vitára szolgáltatott alkalmat. Bobory, Bartha, Almásy és Miletics képviselők fölszólalása után a kérvényi bizottság véleménye emeltetett határozattá.

A Skene-fele szerződés ügye is előfordult. Zichy József gr. miniszter e tekintetben oly megnyugtatólag válaszolt, hogy eléjét vette a hosszabb vitának. Steiger, Horn és Pulszky Agost fölszólalása után, mely utóbbi bizást elmaradhatott volna, mert mindenről volt benne szó, csak a kérvény tárgyalól nem, a miniszter hozzájárulásával elfogadtatt Steiger Gyula módosítványa, melynek értelmében a miniszter utasítatik a hazai ipar érdekében megtenni mindazt, a mit a törvény keretében megtehet.

Végre egy kis keleti-vasúti dolog is fordult elő pour la bonne bouche. Egy részvényesnek megkárosítása miatt panaszodik. A kérvény, a képviselőház illetőségéhez nem tartozván, Irányi Dániel indítványára visszautasított határozattal.

Ezzel az ülés véget ért. Délutánra még egy rövid ülés határozottat. Hétfőn az osztályok a különböző póthitelekre vonatkozó törvényjavaslatokat, szerdán pedig a közjegyzőségről szóló javaslatot fogják tárgyalás alá venni.

Párisi levél.

[Február 3.]

A létező kormány megbuktatására, de főleg a mostani köztársasági elnök hatalmának létére megszavazott tartalma ellen irányított törekvések, napról-napra szaporodnak, ép ugya házbán, mint a sajtóban. Nem szükséges

mondanom, hogy ezen kísérletek csakis a két szélsőpárt által tételnek, míg a higgadt köztársasági párt és még inkább a bonapartisták, könnyen érezhető okokból, minden erejüket megfeszítik, hogy ezen törekvéseket siker ne koronázza. Az első remélik, hogy hét év alatt a republikánus elv oly mély gyökeret fog verni, hogy még ennek ellenségei is át fognak látni, miszerint ez az egyedüli kormányforma, melyvel Franciaország kormányozható, míg az utóbbiaknak céljok elérésére, természetesen nagykoru praetendensre van szükségük. De akármily cél lebegjen szemük előtt, azt tagadni nem lehet, hogy eljárásuk mostanig mindenre alkotmányosabb, mert kétségtelenül nem juthat eszébe senkinek sem, a képviselőt vagy a párt-sajtót azon jogától megfosztani akarni, hogy a létező miniszteriumot megbuktathassa és ezt mással helyettesíthesse, de jogosan lehet követelni azt, hogy alkotmányos uton létrejött azon törvény, mely egy köztársaságban valakit bizonyos időre hatalommal felruházott, ezen idő lefolyásáig respectaltassék, mivel ez az egyedüli lehetőség, egy köztársaságot egyáltalában kormányozhatni a nélkül, hogy a minden perczben forradalom színhelyévé legyen.

A képviselőháznak vagy nem kellett volna megszavaznia a prorogatiót, de egyszer törvénynyé válván, nem lehet az ellene intézett kísérleteket hallgatással mellőzni és csak helyeselni lehet némely lapnak azon ohaját, hogy a törvény ellen izgatók irányában a kormány részéről a törvény szigorú vétessék igénybe, mi ha nem történik, Franciaországot nagyon könnyen a koldusokba juttathatja, mert e bizonytalan viszonyok közt senkinek sincs elég kedve komolyan munkája után látni. — Gyermeteg észjárásból erednek nevezhetném egy lapnak azon tanácsát, mely oda irányul, hogy Mac-Mahon állásáról mondjon le önkényt, mert alig hihetem, hogy komoly politikusi és publicista ne látna át, miszerint a hatalom elfogadásával az elnök, a nemzettel szemben, egyszersmind a belbéké g a r a n e z i á j á t is átvállalta, és hogy állását mandátuma tartamig nem szabad odahagyni, egy pusztá manœuvre kedvéért. Különbön ez oly fontos kérdés, hogy e szűk keret, annak alapos megvitathatását ugy is kizárja, és hogy e concret esetben, tekintve a köztársaság létrejöttét, az első elnökség megbuktatását, a második genezist, végre a prorogatiót, nem szabad csupán a theoria szemüvegén át vizsgálni az egyes nézetek jogosultságát tovább fejtegetnem nem szükséges; de minden kormányforma az államtudomány által megszabott bizonyos törvények respectálása mellett állhat csak fen, és ezeknek áthágását bizonyára anarchia követi. — Franciaországnak pedig most inkább mint valaha stabilizmusra van szüksége, és ezen ohajt egyaránt lehet hallani minden birtokos ember részéről, legyen az bár kis rentier-kereskedő vagy iparos, de én félek, hogy ezen stabilizmust itt még egy beltusa meg fogja előzni. Nem hittem volna soha ha nem látnám, minden nap, hogy az országban, melynek egy nyelvű nemzete van, oly veszedelmek után, minőket Franciaország szenvedett, a pártszenvedély annyira mehet, mint ez tényleg itt történik. Az egyes kávéházakig, a klubokból nem is szólva, van az organisatio keresztülvie, kiába keresse az ember a nagy boulevardokon létező legtöbb kávéházban egy republikanus napi lapot, míg ellenben a munkás negyedeiben épen ezen lapokat lehet csak látni, és itt-ott egy bonapartista organumot, mert nem lehet tagadni, hogy a császárságnak a munkás osztályban sok híve van, és soktól lehet hallani, hogy a mostani pangás és munkahiányon a császár mindenre segített volna, míg a jelenlegi kormány ezt nem teheti, nem lévén elég erőlye, még az utczán sétálót és foglalkozása után járót is már sokszor meg lehet ismerni, hogy melyik párthoz tartozik, mert míg a bonapartista kabátja vagy blouse-ja gomblyukában büszkén viseli ibolya bokré-táját, addig az royalista inggomb, vagy mellti, vagy óráján függelék gyanánt, érez vagy kőbe vésett heraldicus liliumot ragyogtat, az ultra-republicanus talán phrigia sapkát hord, és ha két külön jelvényvel földszített egyén az utczán egymással találkozik, a gunymosolyból és dühös pillantásokból, sokszor még egy mormogott szidokozásból észre lehet könnyen venni, mennyire gyűlölik egymást, és hogy köztök egyetértés egyhamar nem jöhet létre.

Természetesen itt csak Párisról beszélek, nem lévén eléggé ismeretes a vidéken uralkodó hangulattal, de Páris, mint a politikai élet és mozgalom győpontja szinte egy értelmű Franciaországgal. — Különbön csak az egyes pártlapokat kell olvasni és az egy, vagy más politikai ellenre szórt durva kifejezésből, és a legkevésbé sem idomos irmodorból is eléggé világosan kitűnik az egyes politikai pártok közti disharmonia. — Az elkecsereedett hangulat növeli még a napról-napra szaporodó munkahiány és ennek következtében beállott üzletihiányból eredő lipuidatiók ijesztő száma. Szerencse, hogy az idei tél itt öreg emberek szerint, e század legnagyobb tele volt és még egy perczig se fagyott, mert ha a többi nyomorhoz még a hideg hozzá járul, az elkecsereedett bizonyosan tető-pontját érte volna el. — Mind a mellett az új városi adó-nemek behozatala által az élet napról-napra drágábbá válik, ami szintén nem szolgál az izgatott kedélyállapot lecsillapítására. — Saját tapasztalatomból merített tényeket irtani le, lehet hogy a munkahiány és üzletpangás csakis természetes következménye a tökéhiánynak, mely a már lerótt hadi-sareg nagyságából eredt, lehet hogy ily hangulat létezett mindig, oly nagy megrázkódtatások után, lehet hogy a pártütközés egyedüli oka csak azon körülmény, hogy a szenvedett nagy veszedelmeket az egyes pártok a többieknek hibájokból, maguktartásból, vagy épen rosszszagából szárazították tinteitük föl, és ezt magára venni egyik sem akarja, lehet hogy a láthatáron tornyosuló felhők nem fognak zivatarra fejlődni, — lehet hogy a közel vagy távol jövő fényesen meg fogja czáfolni e részbeni sötét nézeteimet, mert nem lehet tagadni, hogy vannak számosan, kik átlátván, hogy e nemzetnek több komolyságra és sok részben alaposágra lévén szüksége, jó példával járnak elő a mi főleg a katonaság közt föltűnő miután itt a higgadságot és komolyságot csakis a „gloire” utáni vágy előznie meg. — Mindenesetre az emberiség nagy kárára volna ha oly nemzet, mely annyi századokon keresztül Európában a szabadság zászlóját oly ma-

gasan lobogtatta, most Spanyolország sorsára jutna. — Adja Isten, hogy ez ne történjék, de mint mondtam, nekem kevés reményem van arra, hogy a dolgok itt békésen fognak tovább fejlődni.
Barssay Kálmán.

Vidék.

Szatmár, 1874. február 5. T. szerkesztő ur! Még a múlt év nyarán elkészült, az illető miniszteriumban, a megyék új területi beosztásának tervezete. Közkezen forog már az a térkép is, mely a javaslatot illusztrálja. Szatmár megyéből a kikerekítés szerint, Közép-Szolnok és Szabolcsba átmenő oly terület, melyen jelenleg 7850 lakos található; ellenben Ugozsából, Biharból és Szabolcsból 37,697 lakosságot magában foglaló új területtel nagyobbították vármegyénk. Általában, a terv szerint, megyénk területe jobban ki volna czirkalmazva, mint van jelenleg.

Nem tartozunk azok közé, kik par-force keresztül akarják hajtani a kikerekítést. Sőt jól tudjuk, hogy még I. István által létesített ősi megyei szerkezet, mely hajdanában Magyarország életforrása volt, a társadalmi, jogi s politikai érdekekre oly féltékeny magyar ember előtt, a kegyelet kiváló tárgya marad még igen sokáig. Ősi intézményeket nem lehet egy tollvonással keresztül buzni.

S bármennyi áldozatot kívánjon is, a napjainkban uralkodóvá lett állameszme; s bármennyire praktikus vagy költségkímélő indok harcol a tervezet mellett; nem tartva „ne nyulj hozzám virágnak” sem a régi szerkezetet; mégis azt mondjuk, hogy itt: non est periculum in mora; be kell várni az időt, midőn a kölesönös, egymást megértés által, az eszmék kiforrják magukat, s a változtatás, megvázkódás vagy elkeseredés nélkül lesz keresztülvihető.

Egyébiránt a jelenlegi fontosabb létkérdések mellett, az arrendozás kérdése mindenbizonyal háttérbe szorul. Miként lesz keresztülvihető, részben-e vagy egészben? ez az országgyűléstől függ.

Eltekintve tehát e kérdéstől, mi Szatmár városát ugy akarjuk bemutatni e lap olvasóközönségének, mint akár a mostani, akár a területében változandó róla nevezett (a potiori fit denominatio) vármegyének, természetes és minden jónzan logika által kimutatott oly központját, mely legalkalmasabb arra, hogy e megye administrationális székhelye is legyen.

Nem fogja kétségbe vonni senki, azon tétel igazságát, hogy minden jó administrationnak első kelléke az, hogy valamely kerület vagy megye székhelye ott legyen, ahol a megyének geographiai központja van; ott, hova a megye vagy kerület lakossága legkényelmesebben eljuthat, ahol összesítve mindent föltalál a mire csak szüksége van. Ilyen hely egyedül Szatmár városa a mi megyénkben, és korántsem a megye mostani székhelye N.-Károly.

Egy tekintet megyénk térképére, azon szembezőkő anomáliával találkozunk, hogy N.-Károly a megye délnyugati részén, csaknem a határszáron esvén: a székhely, a központot képező Szatmár mellőzésével a megye szélén van.

E beosztási helytelenséget lehet-e menteni a múlt idők megszokása vagy hagyományaival? S mi hajdan valószínűleg a megyének sok főispánt adó gr. Károlyi nemzetség érdekében történt, hogy t. i. a megye székhelye saját birtokukon legyen, vajjon — mint látni fogjuk — a megye lakói többségének érdeke ellen, fönttartható lesz-e ezután is? Feleljen e kérdésekre a józan közvélemény.

Különb a politikában nem mindig a múlt idők szokása az első és főirányadó. Tekintetbe kell vétetni a czélszerűség kérdésének is.

Magyánk jelen lakossága 280,568, ebből Nagy-Károlyhoz közelebb lakik 74,448; Szatmárhoz 206,120, a tervezet szerint pedig 225,502.

Ime, csak ez egy adat előtt is háttérbe kell szorítani minden egyéb tekinteteket. Ez adat érvényre kell hogy emelje azon alkotmányos elvet, hogy a kisebbség engedjen a többségnek.

Ha pedig a 18,000 lelket számláló szab. kir. Szatmár városát, a 8000 lelket számláló N.-Károly mezővárosával párhuzamba tesszük, ez utóbbi népességi, kulturai, forgalmi s kereskedelmi tekintetben rendkívül el fog maradni városunktól. Ugylátszik N.-Károly nincs is arra hivatva, hogy valaha a jelentékenyebb városok közé emelkedjék.

Ellenben ha Szatmár közigazgatási, városi színezetét s folyton haladó emelkedését szemügyre vesszük: meg kell győződünk, hogy e városnak van legtöbb életképesége s legnagyobb jövője megyénkben.

Kik N.-Károlyhoz ragaszkodnak a székhely kérdésében, ellenvetésül az ott már készen álló megyeházat szokták fölhozni. De ez ellenvetés sem állja ki a próbát. Az ottani megyeház „elrejtve szem s világ előtt”, bármily nagy legyen is, nem igen nagy dícsőségére szolgál a megyének. Itt ellenben a legszebb helyen, minden igénynek megfelelő megyeházat lehetne építeni. A város nemcsak helyiséggel, de egyébbel is kész volna áldozni a közjó oltárán csak hogy e megye lakói, teljesen kényelmes központot találjanak föl Szatmáron, s pusztán a megyei administrationális ügyekre, — midőn is mindent föltalálnak — ne kénytelenitessenek nagyobb utat tenni, több időt, pénzt vesztegetni stb.

Tudjuk, hogy hatalmiszóval központot dekretálni nem lehet. Nem is ehez akarunk fordulni. Célunk a közérdek felmutatása, s ennek alapján agitálni.

Fel se tesszük egyébként — noha ellenkező hírek is szárnyalnak közöttük — hogy a kormány és az országgyűlés, be ne látná, s ne méltányolná, még igen bőven részletezhető indokaink helyességét, s városunkat, melyben az egyetlen megyei életen kívül a vidék mindent föltalál, melynek tanodái, jótékony intézetei, dícséretes hírből állanak, mely eddig is forgalmi, kulturai, s természetes központja vala a megyének, a megye állandó székhelyévé

tenni vonakodnék, a félreesső N.-Károly iránti eléggé nem indokolható kegyelethől.

A többség érdekét, a czélszerűség szempontját bármily nagyszerű épület miatt kockáztatni nem lehet. Egyébiránt a károlyi megyeházat, minden legkisebb kárvallás nélkül, más, jövedelmező czélra hasznosíthatná az állam.

Szóval: Szatmár legyen — ezt ohajtjuk a többség nevében is — megyénk ezután székhelye! —i—s.

Külföld.

Budapest, február 7.

A német birodalmi gyűlésbe ment elszász-lothringeni képviselők programját Lauth, Strassburg képviselője jelzi a következő — a viszonyok miatt természetesen homályosan fogalmazott — s választóíhoz intézett levélben: Kedves polgártársak! Legközelebbi szavazástok által új és igen nagy bizonyítékát adtátok irányomban való bizalmatoknak. Köszönöm. Azon föladat, melyet kötelességemmé tesz az általatok rám bízott működés, nem lesz könnyen betölthető. De számítsatok erélyemre, s kedves városunk iránti teljes odaadásomra, miszerint legyőzöm a számos akadályt, s magasan fogom lobogtatni méltóságunk és becsületünk zászlaját.

Szavazástok tiltakozás volt, melynek megérttem jelentőségét, s büszke vagyok, miszerint rám bízattok, hogy ezen tiltakozást Berlinben kifejezzem.

Strassburg, 1874. évi február 3. Ernest Lauth.

A francia „Assemblée nationale” az elszász-lothringeni választásokat következőleg jellemzi: „E pillanatban, midőn Franciaország püspökeit Berlin nevében el akarják hallgatni, Elszász-Lothringeni püspökei Franciaország nevében fognak szólni Berlinben. E püspököket öt pap, öt kath. világi, három protestans fogja kísérséni. — A közvélemény nagy része — írja a „Temps” — kétségkívül ohajtotta volna, miszerint kevesebb ultramontán és pap választassék meg Elszász-Lothringenben, az annekált kormányok azonban kivételes helyzetben vannak, mely minden kívülről jövő dícséretet, vagy ócsárlást felettébb kényessé tesz. Kétségtelen, hogy sok szabadelvű választó, sőt még az ugynevezett szabad gondolkodók is hozzáadták kontingensüket az ultramontánok többségéhez, viszont az ultramontánok is támogatták Strassburgban és Metzben a tisztán politikai jelölteket és a francia-protestanspárt jelöltjeit.”

A versaillesi parlamenti körökben következő hír van forgalomban:

A berlini francia követ jelentette kormányának, miszerint Bismarck most már határozottan követeli azon püspökök üldözését és elűzését, kik pástorleveleikben gyalázták a német kormányt, s a német püspököket a törvény ellen szegezett ellenállásukban való kitartására biztatták.

A Gladstone-kormány az új választások kiírása által alkalmasint saját vesztét idézte elő. A konzervativok a jelenleg folyó választásoknál nagy előnyben vannak. F. hó 6-dikáig ugyanis 227 konzervativ és csak 193 szabadelvű választatot meg. Az előbbieket 61, az utóbbiakat 24 választó kerületet nyertek.

Különfélék.

Budapest, február 7.

— **Névváltoztatás.** Berger Ignác szabadkai lakos vezetéket „Szabadkai”-ra változtatta át.

— **A Kisfaludy-Társaság** 25-dik nagygyűlése holnap február 8-dikán, Kisfaludy Károly születésének évfordulóján, d. e. 10 órakor lesz a magyar tud. akadémia dísztermében. A gyűlés tárgyai: 1. Toldy Ferenc elnök megnyitó beszéde. 2. Greguss Ágost titkár jelentése a társaság lefolyt évről. 3. A hunok harca, költemény, Arany László tagtól. 4. Adalékok a hazai műtörténelemhez. Pulszky Ferenc tagtól. 5. A sellő, ballada, Gyulai Pál tagtól. 6. A rémlátók, költemény, Dalmady Győző tagtól. 7. Tóth Kálmán másodtitkár jelentése az 1873-ik évi két rendbeli pályázat eredményéről, s a jutalomra méltotott mese, valamint esetleg a dícsérettel kitüntetett többi mese jeliség levélkéinek fölbontása. 8. A jutalomnyertes mese fölvonása. 9. Az új jutalomkérdés kihirdetése. 10. Elnöki zárzó.

— **Gróf Mikó Imre** vesztélyes betegsége fölül forgalomba jött híreket a „M. Polg.” megzafolván, kijelenti, miszerint Mikónak csak nyak nyakán támadt egy kelevény, melyet azonban már fölvtágtak, s már egészen jobban van.

— **Főispáni bevonulás.** Hertelendy József, Torontálmegyének legközelebb kinevezett főispánja, mint a „Tem. Lap” írja, f. hó 23-dikán tartja bevonulását Nagy-Becskerekre, Torontálmegye székhelyére, hol előkészületeket tesznek a főispán fényes fogadtatására.

— **Táborszky és Parsch** nemzeti zenoműkereskedésében Budapesten megjelent „Elméleti és gyakorlati zongora iskola könnyen felfogható rendszerben számos két és négykezű gyakorlattal. Irta Köhler Lajos 238-ik má. — A magyar és német kiadásnak ára 6 frt.

— **Színház.** Rossi a német színházban tegnap este a „XI. Lajos” czimszerepében lépett föl oly nagyszerű sikerrel, minőnek a német muzsa gyapjuutczai szerény hajléka még tán sohasem volt színhelye. Rossi tegnapi föllépte fénypontját képezi budapesti vendégjátékainak. Rossi megmutatta, miként lehet az eszményi művészetet az erős realizmussal a genius isteni lángjában csodásan összeforrasztani, s ezáltal megrendítő, ünfeledtségbe döntő hatást előidézni. Rossi az „Othello”-ban csak halavány körrajzát adta csodás művészetének; a „Kean”-ban kiszínezte azt, a „XI. Lajos”-ban pedig a befejezettségnek oly kétségbevonhatlan bélyegét nyomta arra, hogy a kritika messzedobja magától a kétkedés szemüvegét, melyen át szokta nézni a kihíresztelt nagyszerűt, s beáll a közönség közé tapsolónak. Ezen, az őszinte lelkesedés al-

tal sugalt szavainkhoz csak azon megjegyzést, vagy inkább kérelmet csatoljuk, miszerint Rossi lépjen föl még egyszer a XI. Lajosban, hogy akik első ízben látták, még egyszer gyönyörködhessenek a nagy művész játékában, s kik nem látták e második alkalommal, helyrehozhassák mulasztásukat. — Rossi tiszteletére az irói és művész kör holnap estélyt rendez, melyen az ünnepeket művész meg fog jelenni. Hétfőn este a „Hamlet” czimszerepében lép föl. — Paulay helyére, a színi-képezde tanári székére, mint a „Reform” írja Bercsényi Bélát szándékoznak kinevezni. Egyáltalán nem gondoljuk, hogy Paulayt a tanári széken, a színház jelenlegi tagjai közül valaki pótolni tudná, Bercsényiről pedig épen nem tételezzük föl e képességet. De mégis, mivel azon megítéredett helyet valakinek el kell foglalni, miért nem ütjük oda F. elekit, kinek, ha egyszer a rendezői bot ügye egy kézbe jut, lesz ideje a tanári teendőket végzésére, s e mellett nem csak jeles színész, hanem kitünő elméleti és gyakorlati képzettséggel is bír.

— **Rövid hírek.** Széchenyi Ödön gróf kérvényt intézett a közös hadügyminiszteriumhoz, miszerint a tűzesetek gyorsabb jelzése czéljából a Gellérthegyen őrállomást rendezhessen be. — A tűzoltók főparancsnokának a fővárosi tanács 3000 frt fizetést akar fölvetetni a költségvetésbe. — A váci utca egyik árverező boltjában egy vidéki fiatal ember 50 frtos bankjeggyel fizetett, melyből azonban a boltosok nem adták vissza a visszajáró 40 frtot, midőn pedig a fiatal ember zajt ütött a boltból kidobták, s most bírói uton szerez magának elégtételt. — A fővárosban igen sok fölmondott lakás levén, a háziurak jelentékeny bérlőengedéseket tesznek. — A dormandi javas asszony, kiről a vidékének lakossága csodadolgokat beszél, meghalt. — Virághalmly Ferencz elmebetegségéről szóló hír alaptalan. — Gőz- és lóerő nélküli vasuti kocsit talált föl Horváth Ferencz mérnök. A kocsit 20–30 személy teherrel egy ember által mozgósítható. Ezen találmány nagy jelentőséggel bírhat különösen oly városokban és községekben, melyek vasuti és gőzhajózási állomásoktól nem messze esnek, miután az állomásokkal pléh vagy vassínakkal könnyen összeköthetők. A föltaláló e kocsit a Belezna-y-kerthen közszemlére kiállítandja. — A gordicsai ref. lelkész az ottani tanító lányába beleszeretett, s mivel szülőitől meg nem kaphatta, főbe lötte magát. — Belgrádon egy Nesics nevű tolvajt akasztottak föl, nem segített rajta azon körülmény sem, hogy nagybátyja szerb miniszter. — Szedmak József szíjgyártóságát a legfőbb törvényszék által gyilkosság miatt, halálra ítéltetett; a király azonban Sedmak büntetését 20 évi börtönmre változtatta át. — Pozsonyban egy bankjegyhamisítót fogtak el, ki a kávéházban hamisított 10 frtossal akart fizetni. A tettes eleintén tagadta a büntényt, de a hamisító készlet kézrekerítése által a tett rábizonyult.

Nemzeti színház. Vasárnap, február 8. „A Strike.” Népszínmű 3 fölvonásban.

Táviratok.

Bécs, február 7. A részvénybizottság tegnapi ülésében abban állapodott meg, hogy az eddigi engedélyezési rendszer, a cs. biztosok által gyakorolt állam-felügyelet a commandit, és részvénytársulatoknál megszüntetendő.

A vitában az igazságügyminiszter kijelentette, hogy a kormány távolról sincs ellenséges érzülettel a részvénytársulatok ellen, sőt a modern forgalom egyik leghatásosabb intézményét látja bennük, a kormányjavaslat ezért nem a közelebbi események nyomása alatt készült, tárgyalása már 1873. február havában fejeztetik be, sőt a magánjogi felelősségre és büntetésekre vonatkozó akkori határozmányok azóta még részben említettettek is.

A bizottság az igazságügyminiszter indítványára elhatározta, hogy előbb azon szakaszok részletes tárgyalását kezdi el, melyek által a jelen kereskedelmi törvény módosítottatik. A 173, 174, 175. §-ok itt-ott nagyobb vita után, a kormányjavaslat értelmében fogadtattak el.

Flensburg, február 6. Az overseei ütközet tizedik évfordulóját ünnepélyesen megüzték ma itt. Az elesettek sírjait és emlékeit megkoszorúzták s egy koszorút Gablenz emlékének szenteltek.

Versailles február 6. A nemzetgyűlés Buffe-t 348 szavazattal Leon Say 246 szavazata ellenében ujalag elnöké választotta. Alelnök: Martel, Benoist d'Azy Goulard és Chabald-Latour. Hír szerint Aumale herczeg a porosz táborok mintájára újja alakítandó francia tábornoki kar főnökévé fog nevezettni.

Közgazdaság.

Budapest, február 7.

A magyar birodalom gazdasági viszonyainak statisztikai táblázata vonatkozással több kül-ország párhuzamos adataira, — küldetett be hozzánk Major Pál által. Az érdekesen összeállított táblázat igen csinos kiállításal jelent meg.

A budapesti gabna és értéktözsderől február 7-én. Gabonában ma nem volt üzlet; a tőzsde lányha bécsi jegyzékek daczára nyugodt volt; befektetési papirok szilárdan tartották magukat. Eladattak: magyar sorsjegyek 83.25, vasuti kölcson 99.75, szőlőváltási kötvények 72.50 frtjával; bankpapirokban nem volt jelentékeny változás; magy. hitelr. 141.75, földhitelr. 58, anglobank 34.50, municip. 28.75, első hazi 25.35, orsz. közp. 74, pesti hongermalom 790, Luiza-malom 144, pesti közúti 344. Valuták változatlanok; 20 frankos arany 9.04, cs. arany 5.36, tallér 1.69 1/2.

Felölös szerkesztő: Huszár Imre.

